

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

-

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

-

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

Valtiovarainministeriö

VN/16660/2020

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtionvarainministeriölle ja toteaa lausunnossaan ehdotetusta laista eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä seuraavaa:

Soveltamisala energia-alalla

Soveltamisalan osalta energia-alan toimijoista lain piirissä olisivat julkisesti omistettujen sähkö- ja kaasuverkkoyhtiöiden (ml. kantaverkkoyhtiöt) asiakirjat siltä osin, kun kyse on sähkömarkkina- tai maakaasumarkkinalaissa säädetyistä velvollisuuksista, joista muodostuu velvoite tuottaa yleishyödylliseksi katsottavaa palvelua.

Lainsäädännössä ei havaittuja velvoitteita uudelleen käyttöön

Avoimen datan direktiivin johdanto-osan 26 perustelukappaleen mukaan direktiiviin ei sisälly yleistä velvoitetta sallia julkisten yritysten tuottamien asiakirjojen uudelleenkäyttö. Päätös uudelleenkäytön sallimisesta tai kieltämisestä olisi jätettävä asianomaisille julkisille yrityksille, ellei direktiivissä tai unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä muuta edellytetä.

Hallituksen esitysluonnoksen vaikutusten arviointia käsittelevässä kohdassa todetaan, ettei valmistelun aikana ole tunnistettu energia-alan toimijoiden kohdalla erityissäätelyä, joka velvoittaisi toimialalla toimivia yrityksiä asettamaan niiden hallussa olevia, yleishyödyllisen palvelun tuottamiseen liittyviä asiakirjoja saataville kaupallista tai muuta kuin kaupallista uudelleenkäyttöä varten. Siten ehdotetun lain vaikutukset rajautuisivat sähköverkkotoiminnan, vesihuollon ja maakaasuverkkotoiminnan osalta näin ollen vain niihin asiakirjoihin, joiden uudelleenkäytön kyseisillä toimialoilla toimivat julkiset yritykset päättävät itse sallia.

ET ei myöskään ole tunnistanut alan lainsäädännöstä velvoitteita, joiden perusteella sähkö- ja maakaasuverkkoyhtiöillä olisi velvollisuus asettaa asiakirjoja saataville nimenomaan uudelleenkäyttöä varten tai myöskään muuta sellaista lainsäädäntöä, jossa julkaisuveloitteen tarkoituksena olisi uudelleenkäytön mahdollistaminen.

ET toteaa lopuksi, että kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:llä on paljon suoraan EU-lainsäädännöstä tulevia velvoitteita erilaisten markkinoiden toimintaa kuvaavien tietojen julkaisusta. Fingrid Oyj lausuu näiden tietojen julkaisemista koskevista velvoitteista.

Yrityksen on nimenomaisesti sallittava asiakirjan uudelleenkäyttö

Hallituksen esitysluonnoksessa eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä annetun lain 4 §:ssä todetaan: ”julkisen yrityksen, joka sallii hallussaan olevan asiakirjan käytön kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin tai, jonka on sallittava hallussaan olevan asiakirjan tällainen käyttö lainsäädännön, kansainvälisten sopimusten, viranomaisen määräyksen tai muun sitä velvoittavan syyn nojalla, olisi noudatettava lain säännöksiä asiakirjan käytön ehdoista ja asiakirjan asettamisesta saataville.”

Lakiesityksen perusteluista on pääteltävissä, ettei pelkkä tietojen julkaisuvelvoite kansallisessa lainsäädännössä tuo julkisen yrityksen asiakirjoja uudelleenkäytöstä annetun lain piiriin, vaan laki tulee sovellettavaksi vain, jos julkaisuvelvoitteesta käy ilmi, että se on annettu uudelleenkäytön mahdollistamista varten tai velvoitteen taustalla on uudelleenkäytön mahdollistaminen.

ET:n näkemyksen mukaan on ongelmallista, ettei ehdotetusta lakitekstistä tai lain perusteluista käy ilmi se, että miten yritys itse sallii asiakirjan käytön kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin; esimerkiksi onko sallimista se, että yritys itse julkaisee asiakirjan internetsivuilla? Jos näin on, niin miten tällöin erotetaan ne asiakirjat, jotka on julkaistu jonkun sellaisen säännöksen perusteella, joka ei tähtää uudelleen käyttöön ja ne asiakirjat, joiden osalta yritys on itse päättänyt sallia uudelleen käytön?

Lisäksi ET:n pitää ongelmallisena sitä, ettei eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä annetusta laista tai sen perustelutekstissä ole enempää avattu sitä, ettei pelkkä julkaisuvelvoite, jonka taustalla on joku muu peruste kuin uudelleen käytön salliminen johda lain soveltumiseen. Asiakirjoja pyytävän henkilön tai yrityksen voi nimittäin olla hankala arvioida, milloin julkiselle yritykselle asetettu julkaisuvelvoite tähtää asiakirjojen uudelleenkäytön sallimiseen ja milloin ei. Vastaavasti julkisen yrityksen voi olla hankala perustella sitä, ettei lainsäädännön julkaisuvelvoite tähtää asiakirjan uudelleen käytön sallimiseen vaan siihen on joku muu peruste. Siten näemme tärkeäksi, että asiaa selkeytettäisiin, jotta välttyttäisiin myöhemmin mahdollisilta tulkintaongelmilta sen suhteen, onko yrityksen sallittava uudelleenkäyttö vai ei. Ehdotetussa eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä annetussa laista ja sen perusteluista tulisi selkeästi ilmetä, ettei julkiselle yritykselle asetettu tietojen julkaisuvelvoite tähtää uudelleenkäytön sallimiseen, ellei se käy ilmi suoraan kyseisestä sääntelystä tai sen perusteluista.

Arvokkaat tietoaineistot

Hallituksen esitysluonnoksen julkaisun aikana komission delegeoitujen säädösten sisältö arvokkaista tietoaineistoista ei ollut vielä selvillä. Komission delegoidut säädökset arvokkaista tietoaineistoista saattavat sisältää energiankulutustiedot yhtenä teemaluokkana. Verkkoyhtiöiden tulee lainsäädännön mukaan toimittaa Energiavirastolle monopolitoimintaa kuvaavia tunnuslukutietoja ja pitää ne julkisesti saatavilla. Tunnuslukutietoihin sisältyy tieto myös verkonhaltijan vastuualueella siirretystä energiasta. Tunnuslukutietojen perusteella valvovan viranomaisen on mahdollista arvioida yhtiöiden taloudellista tilannetta ja verkon tilannekuvaa, eikä tietojen toimittamisella tai

julkisesti saatavilla pitämällä tähdätä tässä tapauksessa tietojen uudelleenkäytön sallimiseen. Sellaiseen tarkoitukseen ei viitata sähkömarkkina- tai asiaa koskevassa Energiaviraston määräyksessä tai niiden perusteluissa.

Verkkoyhtiöillä ei siten ole lainsäädännössä annettua veloitetta julkaista tunnuslukutietojaan uudelleenkäyttöä varten, joten tällöin energiankulutustiedot, vaikka ne tulisivatkin luokitelluiksi arvokkaiksi tietoaaineistoiksi, eivät tulisi lain soveltamisalan piiriin, koska niitä esitetyn eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä annetun lain 4 §:n mukaisesti ei ylipäätään ole veloitetta saattaa uudelleenkäytettäväksi.

ET:n näkemyksen mukaan lain ja lain perustelutekstin selvennys siten, ettei pelkkä tietojen julkaisuvelvoite tai velvoite pitää tiedot julkisesti saatavilla johda lain velvoitteiden soveltamiseen, olisi tärkeä erityisesti tästä arvokkaiden tietoaaineistojen saataville asettamisen näkökulmasta.

Mikäli komission delegoidut säädökset tulevat vaikuttamaan energia-alan yrityksiin, niin pyydämme varaamaan mahdollisuuden lausua asiasta uudelleen.

Annamme mielellämme lisätietoja.

Yhteyshenkilö:

Eeva Kurkirinne

+358 503788153

eeva.kurkirinne@energia.fi

Ystävällisin terveisin

Eeva Kurkirinne

ENERGIATEOLLISUUS RY

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

Soveltamisala energia-alalla

Soveltamisalan osalta energia-alan toimijoista lain piirissä olisivat julkisesti omistettujen sähkö- ja kaasuverkkoyhtiöiden (ml. kantaverkkoyhtiöt) asiakirjat siltä osin, kun kyse on sähkömarkkina- tai maakaasumarkkinalaissa säädetyistä velvollisuuksista, joista muodostuu velvoite tuottaa yleishyödylliseksi katsottavaa palvelua.

Tunnistatko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

Lainsäädännössä ei havaittuja velvoitteita uudelleen käyttöön

Avoimen datan direktiivin johdanto-osan 26 perustelukappaleen mukaan direktiiviin ei sisälly yleistä velvoitetta sallia julkisten yritysten tuottamien asiakirjojen uudelleenkäyttö. Päätös uudelleenkäytön sallimisesta tai kieltämisestä olisi jätettävä asianomaisille julkisille yrityksille, ellei direktiivissä tai unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä muuta edellytetä.

Hallituksen esitysluonnoksen vaikutusten arviointia käsittelevässä kohdassa todetaan, ettei valmistelun aikana ole tunnistettu energia-alan toimijoiden kohdalla erityissääntelyä, joka velvoittaisi toimialalla toimivia yrityksiä asettamaan niiden hallussa olevia, yleishyödyllisen palvelun tuottamiseen liittyviä asiakirjoja saataville kaupallista tai muuta kuin kaupallista uudelleenkäyttöä varten. Siten ehdotetun lain vaikutukset rajautuisivat sähköverkkotoiminnan, vesihuollon ja maakaasuverkkotoiminnan osalta näin ollen vain niihin asiakirjoihin, joiden uudelleenkäytön kyseisillä toimialoilla toimivat julkiset yritykset päättävät itse sallia.

ET ei myöskään ole tunnistanut alan lainsäädännöstä velvoitteita, joiden perusteella sähkö- ja maakaasuverkkoyhtiöillä olisi velvollisuus asettaa asiakirjoja saataville nimenomaan uudelleenkäyttöä varten tai myöskään muuta sellaista lainsäädäntöä, jossa julkaisuvelvoitteen tarkoituksena olisi uudelleenkäytön mahdollistaminen.

ET toteaa lopuksi, että kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:llä on paljon suoraan EU-lainsäädännöstä tulevia velvoitteita erilaisten markkinoiden toimintaa kuvaavien tietojen julkaisusta. Fingrid Oyj lausuu näiden tietojen julkaisemista koskevista velvoitteista.

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistojen tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

-

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

-

Tunnistatteko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

-

Arvokkaat tietoineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoineistoiksi?

Arvokkaat tietoineistot

Hallituksen esitysluonnoksen julkaisun aikana komission delegoitujen säädösten sisältö arvokkaista tietoineistoista ei ollut vielä selvillä. Komission delegoidut säädökset arvokkaista tietoineistoista saattavat sisältää energiankulutustiedot yhtenä teemaluokkana. Verkkoyhtiöiden tulee lainsäädännön mukaan toimittaa Energiavirastolle monopolitoimintaa kuvaavia tunnuslukutietoja ja pitää ne julkisesti saatavilla. Tunnuslukutietoihin sisältyy tieto myös verkonhaltijan vastuualueella siirretystä energiasta. Tunnuslukutietojen perusteella valvovan viranomaisen on mahdollista arvioida yhtiöiden taloudellista tilannetta ja verkon tilannekuvaa, eikä tietojen toimittamisella tai julkisesti saatavilla pitämällä tähdätä tässä tapauksessa tietojen uudelleenkäytön sallimiseen.

Sellaiseen tarkoitukseen ei viitata sähkömarkkina- tai asiaa koskevassa Energiaviraston määräyksessä tai niiden perusteluissa.

Verkkoyhtiöillä ei siten ole lainsäädännössä annettua veloitetta julkaista tunnuslukutietojaan uudelleenkäyttöä varten, joten tällöin energiankulutustiedot, vaikka ne tulisivatkin luokitelluiksi arvokkaiksi tietoineistoiksi, eivät tulisi lain soveltamisalan piiriin, koska niitä esitetyn eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä annetun lain 4 §:n mukaisesti ei ylipäätään ole veloitetta saattaa uudelleenkäytettäväksi.

ET:n näkemyksen mukaan lain ja lain perustelutekstin selvennys siten, ettei pelkkä tietojen julkaisuvelvoite tai velvoite pitää tiedot julkisesti saatavilla johda lain velvoitteiden soveltamiseen, olisi tärkeä erityisesti tästä arvokkaiden tietoineistojen saataville asettamisen näkökulmasta.

Mikäli komission delegoidut säädökset tulevat vaikuttamaan energia-alan yrityksiin, niin pyydämme varaamaan mahdollisuuden lausua asiasta uudelleen.

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

-

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

-

Kurkirinne Eeva
Energiateollisuus ry